

Trettendedag jul

Predikan på distans 2021-01-06.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för din stora nåd att du har låtit ditt heliga ord komma också till oss såsom det en gång kom till de vise männen. Låt nu ordet vara en ledstjärna för oss i vår tro och våra liv. Tala till oss denna stund genom ordet och hjälp oss att troget ta vara på det. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Predikotext. Evangeliet 1:a årg. Matt. 2:1-12

När Jesus var född i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid, då kom vise män från Östern till Jerusalem och frågade: "Var är judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och har kommit för att tillbe honom."

När kung Herodes fick höra det blev han förskräckt, och hela Jerusalem med honom. Och han samlade folkets alla överstepräster och skriftlärda och frågade dem var Messias skulle födas. De svarade: "I Betlehem i Judeen, för så är skrivet genom profeten:

Du Betlehem i Juda land, du är alls inte minst bland Juda furstar, för från dig ska utgå en furste som ska vara en herde för mitt folk Israel."

Då kallade Herodes i hemlighet till sig de vise männen och frågade noga ut dem om tiden då stjärnan hade visat sig. Sedan skickade han dem till Betlehem och sade: "Gå och sök noga efter barnet. När ni har funnit det, meddela då mig så att också jag kan komma och tillbe det."

De lyssnade till kungen och gav sig i väg. Och stjärnan som de hade sett gå upp gick nu före dem, tills den stannade över platsen där barnet var. När de såg stjärnan fylldes de av mycket stor glädje, och de gick in i huset och fick se barnet med Maria, dess mor. Då föll de ner och tillbad honom, och de öppnade sina skattkistor och bar fram gåvor till honom: guld, rökelse och myrra. Och sedan de i en dröm blivit varnade för att vända tillbaka till Herodes, tog de en annan väg hem till sitt land.

Idag på trettendedag jul handlar texterna om *Herrens härlighet*. Dagen kallas också *Epifania* eller *Teofania*, vilket betyder Guds uppenbarelse. Genom stjärnan i öster uppenbarade Gud för *de vise männen* att en Frälsare skulle födas i Betlehem. I det hedniska mörkret runtom över jorden gav Herren en ljusets uppenbarelse.

Gud hade uppenbarat detta ljus redan för *Adam och Eva* efter syndafallet. Han som kallas kvinnans säd skulle söndertrampa ormens huvud. Någon gång i framtiden skulle en avkomling till Eva framträda som Frälsaren, som skulle trampa sönder ormens huvud, d.v.s. djävulen och hans rike.

Till *Abraham* gav Gud befallningen att räkna stjärnorna, vilket Abraham inte förmådde. Inte heller vi med all vår vetenskap förmår detta. Gud lovade Abraham: Så skall din säd bliva. *Och Abram trodde på Herren, och han räknade honom det till rättfärdighet.* (1 Mos. 15:6). Han fick så sitt namn ändrat till *Ab-raham* (1 Mos. 17:5) som betyder en fader för många folk. Guds välsignelse skulle inte bara komma över Israels utvalda folk där Messias skulle födas, utan också över alla de många folken, till frälsning för hela världen.

Om honom vittnade profeten Bileam:

Jag ser honom, men inte nu, jag skådar honom, men inte nära. En stjärna stiger fram ur Jakob, en spira höjer sig ur Israel (4 Mos. 24:17).

Och genom profeten Jesaja uppenbarade Herren det ord som också är en del av dagens episteltext:

Stå upp, stråla, för ditt ljus kommer och Herrens härlighet går upp över dig. Se, mörker ska täcka jorden och töcken folken, men över dig ska Herren gå upp, hans härlighet ska uppenbaras över dig. Hednafolk ska vandra i ditt ljus och kungar i glansen som går upp över dig (Jes. 40:1-3).

Predikan delas nu in i följande delar:

1. Skapelsens stjärnor är Guds verk.
2. Betlehems stjärna leder till Kristus.
3. Kristus är Bibelns stjärna och kärna.

1. Skapelsens stjärnor är Guds verk.

På den fjärde skapelsedagen skapade Gud sol, måne och stjärnor. *Han satte dem på himlavalvet till att lysa över jorden, att härska över dagen och natten och att skilja ljuset från mörkret.* (1 Mos. 1:17f). I vår galax ”Vintergatan” finns uppskattningsvis 200 miljarder stjärnor. Forskare tror att det kanske finns två biljoner galaxer i universum. Om vi antar att varje galax har lika många stjärnor som vår (vilket bara är ett antagande) skulle det bli fyrahundra triljoner (en fyra med 23 nollor efter) stjärnor, ett ofattbart stort antal. Men detta är ändå bara en gissning som grundar sig på iakttagelser av de stjärnor vars ljus vi kan uppfatta genom vetenskapliga observationer från jorden och från rymdstationer. Bortom denna iakttagbara värld kan det finnas ett oräkneligt antal stjärnor vars ljus aldrig kan komma fram till oss under vår livstid. Sådan är Guds underbara skapelse. Av detta förstår vi att Gud är en allsmäktig Gud som kan skapa vad han vill. Han har enligt Bibeln verkligen skapat allt av intet. I sin stora nåd har han skapat jorden sådan att människosläktet kan bo och leva där under hela sin historia, från skapelsen fram till fulländningen, den himmelska härligheten som då inträder. Tanken svindlar inför detta oerhörda.

Men skapelsens stjärnor kan inte visa oss vem Gud verkligen är och vad han vill med oss. Därför har Gud också gett oss uppenbarelsen genom Bibeln. Gud har talat genom profeter och apostlar och sedan låtit sitt ord gå ut över hela världen. Enligt tillgänglig bibelstatistik har nästan sex miljarder människor tillgång till hela Bibeln på sitt eget språk. Men det finns nästan sjutusen kända språk. Många missionärer arbetar med att översätta Bibeln (eller delar av den) till allt fler språk. Bibeln har också gjorts tillgänglig digitalt över hela världen. Med en mobiltelefon kan de flesta människor idag läsa Guds ord på sitt eget språk. Genom muntlig predikan och kristnas personliga vittnesbörd kan ännu fler människor nås. Trettondagen är en stor missionsdag och vi skall flitigt bedja till Gud om att fler människor skall få lära känna evangeliets ljus. *Be därför skördens Herre att han skickar ut arbetare till sin skörd,* säger Jesus (Matt. 9:38).

Skapelsen vittnar om Gud på många sätt. Astronomins vetenskap vittnar om hur Gud har gett oss sitt rika universum och dess mångfaldiga gåvor. Men tyvärr

använder vi dem fel på grund av synden. Istället för att tacka Gud för skapelsens under vill vi själva vara våra egna herrar. Många förnekar till och med att Gud finns. Människan anser sig veta bättre än Gud själv. Teknik och vetenskap används till krig och förödelse, till lögn och bedrägeri. Stjärnorna och andra himlafenomen används till astrologi där människan försöker utforska framtiden och sitt eget öde på ett obibliskt sätt. Istället för att lyssna till Bibelns ord är många biblar oanvända och människor tänker ut främmande religioner och filosofier för att med egna gärningar få kontakt med Gud. Bakom allt detta ligger de onda andarna och deras furste djävulen. Genom sitt mörker bedrar han människornas hjärtan. *Hela världen är i den ondes våld*, säger Skriften (Joh. 5:19). Syndens mörker är djupare än allt mörker i universum. Det innebär att vi är skilda från Gud och står under hans vrede och förbannelse. Jesaja skriver:

När de säger till er: "Fråga andebesvärjare och spåmän, dem som viskar och mumlar", så svara: "Ska inte ett folk fråga sin Gud? Ska man fråga de döda för de levande?" Till Guds undervisning, till vittnesbördet! Om de inte talar enligt detta ord finns det ingen gryning för dem. De ska dra igenom landet, ansatta och hungrande. Och när de hungrar kommer de att brista ut i raseri och förbanna sin kung och sin Gud. De ska vända blicken uppåt och de ska se ner på jorden, men se, där är bara nöd och mörker, natt och ångest. De är utkastade i djupaste mörker (Jes. 8:19-22).

2. Betlehems stjärna leder till Kristus.

Jesajas ord om mörkret är inte det sista i hans profetia. Han fortsätter:

Men det ska inte vara nattsvart mörker där ångest nu råder. Förr i tiden lät han Sebulons och Naftalis land vara föraktat, men i kommande dagar ska han ge ära åt trakten längs havsvägen, landet på andra sidan Jordan, hednafolkens Galileen. Det folk som vandrar i mörkret ska se ett stort ljus, över dem som bor i dödsskuggans land ska ljuset stråla fram (Jes. 9:1f).

Jesaja talar här konkret om det land där Jesus skulle växa upp, Sebulons och Naftalis land, som var föraktat. Inte kunde väl en profet komma från Nasaret, menade man. Man rynkade på näsan åt "hednafolkens Galileen". Så hade Jesus sina fiender och föraktare redan innan han föddes. Och kung Herodes var livrädd när han hörde talas om profetiorna om en ny judakung. Även folkets andliga ledare väntade sig en mäktig jordisk kung som Messias. När han sedan kom fattig, utblottad och utan jordisk makt blev de djupt besvikna. Detta kunde väl inte vara den rätta Messias, som skulle kasta av det romerska oket!

Men Gud kallade sina vittnen och bekännare långt borta i fjärran. Där fanns säkert kvar något av vittnesbördet från *drottningen av Saba*, som förundrat sig så över Salomos gudomliga vishet. Där fanns säkert kvar något av vittnesbördet från *Naaman*, som genom profeten Elisa blivit botad från sin spetälska. Där fanns säkert kvar något av vittnesbördet från profeten *Daniel*, som räddats ur lejongropen, och hans vänner, som räddats ur den brinnande ugnen genom Guds mäktiga ingripande. Ja, ryktet om Israels Gud och löftet om stjärnan som redan Bileam hade uttalat fanns säkert lite varstans i orienten. När så Gud lät stjärnan stiga fram över de visa männen i Österlandet blev de vissa om att detta var Guds eget tecken. De blev övertygade om att stjärnan var tecknet på Messias ankomst, judarnas nyfödde kung. När de såg hans stjärna började de sin långa resa till Israels land för att tillbe Kristus enligt Skrifternas

vittnesbörd. Så var de inte bara visa i jordisk mening, utan andligen visa, lärda av Gud och hans uppenbarelse genom både ord och tecken.

De sökte Messias i Jerusalem, vilket var naturligt. Kungen borde ju födas där. Men det är märkligt att se att Gud använde den mot Kristus så hatiske kung Herodes som sitt verktyg för att leda dem rätt. Herodes tillkallade de skriftlärde, och de gav svaret om var Messias skulle födas, i enlighet med vad profeten Mika och andra profeter hade skrivit:

I Betlehem i Judeen, för så är skrivet genom profeten: Du Betlehem i Juda land, du är alls inte minst bland Juda furstar, för från dig ska utgå en furste som ska vara en herde för mitt folk Israel.” (Matt. 2:5f, Mika 5:2, se även 2 Sam 5:2 och 1 Krön 11:2, Joh 7:42).

3. Kristus är Bibelns stjärna och kärna.

De vise männen kunde lätt ha blivit mycket förvillade på vägen och varit tvungna att återvända. Stjärnan i öster lyste ju inte hela tiden, bara där borta i hemlandet där den först visade sig. Sedan hade de litat på profetorden om stjärnan och att Gud skulle visa dem hela vägen fram fastän de inte längre såg någon stjärna. Men Gud ledde dem på ett underbart sätt. De skriftlärda i Jerusalem gav dem så en säkrare vägledning genom ytterligare skriftord: Messias skulle födas i Betlehem. Och kung Herodes befälde dem att utforska platsen ordentligt. *Gå och sök noga efter barnet. När ni har funnit det, meddela då mig så att också jag kan komma och tillbe det.* (v. 8). Men hur skulle de hitta den rätta platsen? Betlehem var ganska stort och myllrade vid denna tid av folk som skulle skattskryva sig. Då kom Guds fortsatta uppenbarelse. Stjärnan visade sig igen och gick framför dem tills den stannade över stallet. Detta var ingen naturlig stjärnkonstellation som liberala teologer menar för att bortförklara undret. Nej, det var Guds speciella stjärna som rörde sig framför de vise männen så att de verkligen kunde hitta vägen och sedan stannade ovanför stallet. Det var ett Guds under, en del av Guds uppenbarelse.

Så kom österlandets visa, fromma män fram till det lilla barnet som de förvisso trodde var Gud. Ty det står ju att de föll ned och tillbad barnet: *Då föll de ner och tillbad honom, och de öppnade sina skattkistor och bar fram gåvor till honom: guld, rökelse och myrra.* Det var inte bara en vördnad, som man också kan visa andra människor, kungar och högt uppsatta personer. Nej, här var det fråga om att tillbedja Gud själv. Så hade de vise männen funnit Jesus Kristus, den utlovade Messias, och de tillbad honom som sann Gud och sann människa. Gud uppenbarade också för dem i drömmen att de inte skulle rätta sig efter Herodes ogudaktiga befallning. Så vände de tillbaka till sitt land. Därmed hade de blivit kristna evangelister och missionärer som nu kom tillbaka till österlandet och säkerligen berättade allt som skett för sina landsmän, sina vänner och släktingar.

För oss är dagens evangelium särskilt betydelsefullt. Vi ser här hur det är Bibelns ord som ledde de vise männen ända fram till Kristus. Utan profetiernas ord skulle de aldrig ha förstått vad stjärnan innebar och vart den skulle leda dem. Men genom det säkra profetiska ordet ledde stjärnan dem till Kristus. Så har också ordet kommit fram till oss och skänkt oss dopets frälsning och tron. Så vill Gud leda alla genom ordet till tro på Frälsaren. Men han visar alltid först genom lagen hur vi i oss själva är i ett stort

andligt mörker. Lagen visar oss vår synd. Lagen får oss att darra av skräck inför Guds vrede som dömer oss till evig förtappelse på grund av våra synder.

Men i detta mörker kommer Kristus som *Bibelns stjärna och kärna*, som Luther uttrycker det. När ordet talat strängt om vår synd och vi inte vet hur vi ska kunna bli frälsta talar ordet därefter om Jesus Kristus. **Han är vägen, sanningen och livet** (Joh. 14:6). **Han är världens ljus** (Joh. 8:12). Han är den som på förklaringsberget visade lärjungarna hur hans ansikte strålade av gudomlig härlighet (Matt. 17:2). Han är den som genom sin uppståndelse besegrat synden, döden och djävulen och skänkt oss en evig rättfärdighet. Om honom bekänner aposteln Petrus:

Så mycket fastare står nu det profetiska ordet för oss, och ni gör rätt i att hålla er till det som till ett ljus som lyser på en dyster plats tills dagen gryr och morgonstjärnan går upp i era hjärtan (2 Petr. 1:19).

Vi möter Jesus Kristus som Bibelns klara stjärna överallt i Skriften där det talas om hans lidande, död och uppståndelse. Genom att han tog på sig alla våra synder och led straffet för dem blir vi frikända från all vår synd och skuld. Genom att han i allt uppfyllde Guds lag får vi i dopet klä oss i hans rättfärdighet. Han kommer också i den heliga nattvarden med sin kropp och sitt blod under bröd och vin. I nattvarden sakrament får vi också tillbedja honom som sann Gud och sann människa och ta emot hans förlåtelse.

Så vill Gud att morgonstjärnan också skall gå upp i våra hjärtan och ständigt lysa där i både helg och vardag, sorg och glädje, arbete och vila. Vi har i den heliga Skrift en säker vägledning som överallt pekar på Kristus. Så vill vi tacka och lova Herren för hans oerhört rika gåva. Amen.

Högtidsbön. O Gud, du som för stjärnorna fram på himmelens fäste och låter ditt ljus gå upp för dem som söker dig. Dig vare lov och pris att du låtit din enfödde Sons härlighet bli uppenbar för folken. Vi ber dig att du med evangeliets klara stjärna ville leda oss ända fram till vår Frälsare, så att också vi får ge honom vår lovsångs och tacksägelses gåvor. Låt budskapet om din frälsning bli förkunnat och mottaget runt hela jorden. Tag också oss i din tjänst till detta ditt stora verk. Ditt är riket, o Gud. Låt det komma även till oss, till dess det slutligen fullkomnas i härlighet. *Amen.*

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Pålysning

Efter ingående lärosamtal under en längre tid med pastor Troy Harris i Melbourne, Australien, har det konstaterats att vi är helt eniga med honom och hans kyrka *St Jude the Apostle Evangelical Lutheran Church*. Vi är eniga i den bibliska läran och alla dess läropunkter och vi bekänner oss gemensamt till den evangelisk-lutherska bekännelsen såsom den framställs i Konkordieboken av år 1580 eftersom denna i allt lär enligt den heliga Skrift. Därmed är vi nu tre kyrkor som står i kyrkogemenskap

med varandra, nämligen vår egen kyrka *Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige (ELKS)*, *Lutherska Konkordiekyrkan (LK)* och *St Jude the Apostle ELC, Australien*.

Kyrkogemenskap är enligt Bibeln ett konstaterande av att vi tillsammans tror, lär och bekänner detsamma och att detta manifesterar sig i prediko-, nattvards- och bönegemenskap såsom det står skrivet om de första kristna: *”De höll troget fast vid apostlarnas undervisning och vid gemenskapen, brödsbrytelsen och bönerna.”* (Apg. 2:42). Aposteln Paulus skriver: *”Gör allt ni kan för att bevara Andens enhet genom fridens band: en kropp och en Ande, liksom ni kallades till ett hopp vid er kallelse, en Herre, en tro, ett dop, en Gud som är allas Far, han som är över alla, genom alla och i alla.”* (Ef. 4:3-6). Vi tackar Gud av hjärtat för denna enighet som han har skänkt oss genom ordet och tron och ber om hans rika välsignelse över våra kyrkor och församlingar. Amen.

Och så till sist:

Guds frid som övergår allt förstånd bevara era hjärtan och tankar i Jesus Kristus nu och alltid. Amen.